

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH020060
NAZWA
OBSZARU Góry Orlickie

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH020060	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Góry Orlickie

1.4. Data opracowania 2006-01	1.5. Data aktualizacji 2021-10
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Wawelska 52/54 Warszawa 00-922
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2007-03
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2009-03
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	Brak danych
rozp. MKiŚ z dn. 02.09.2021 r. w spr. soo Góry	

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

[Powrót](#)

Długość geograficzna
16.3795

Szerokość geograficzna
50.3655

2.2. Powierzchnia [ha]:
2798.07

2.3. Obszar morski [%]
0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2 Nazwa regionu

PL51	Dolnośląskie
------	--------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0 %)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

[Powrót](#)

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
6230			17.96		G	B	C	B	B
6430			7.93		G	A	C	B	A
6520			454.78		G	A	C	B	A
7140			1.5		G	D			
7230			0.94		G	A	C	B	A
8210			0.51		G	A	C	A	A
8220			0.56		G	D			
8310			0.01	1	G	D			
9110			85.39		G	A	C	B	B
9130			139.28		M	A	C	B	B
9180			9.59		G	A	C	B	B
91E0			28.12		M	B	C	B	B
9410			1.47		G	C	C	C	C

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki			Populacja na obszarze							Ocena obszaru				
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
F	1163	Cottus gobio			p				R	M	D			
P	4094	Gentiana bohemica			p	1250	1250	i		G	A	B	B	A
M	1323	Myotis bechsteinii			p	1	10	i		M	D			
M	1324	Myotis myotis			w	10	100	i		M	C	B	C	C
I	6179	Phengaris nausithous			p				R	M	C	B	C	B
I	6177	Phengaris teleius			p					M	C	B	C	B
M	1303	Rhinolophus hipposideros			p	1	5	i		M	D			

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N23	0.52
N17	34.63
N16	7.04
N19	24.98
N10	4.37
N12	28.46
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Góry Orlickie są blokiem zbudowanym z prekambryjskich skał metamorficznych (głównie łupki łyszczykowe i gnejsy). Większość tego południkowo wyciągniętego pasma znajduje się na terenie Republiki Czeskiej i tylko niewielki fragment głównego grzbietu leży w granicach Polski (około 5% powierzchni całego pasma). Są to głównie zbocza o ekspozycji E i NE co nadaje specyficzny surowy topoklimat (średnia roczna temperatura w Zieleńcu 4,4 °C) i warunkuje wysokie sumy opadów (1321 mm rocznie w Zieleńcu) oraz bardzo krótki sezon wegetacyjny - poniżej 28 tygodni. Północno-zachodnia część terenu należy do zlewiska Morza Północnego (zlewnia Bystrej). Z uwagi na wystąpienia soczew wapiennych skał krystalicznych występują tu zjawiska krasowe: ponory i wywierzyska (w dolinach Białego i Wapiennego Potoku), w tym jaskinie (Złota Sztolnia). Wschodnią granicę obszaru stanowi szczególnie cenna przyrodniczo głęboko wcięta i zalesiona dolina górnej Bystrzycy Dusznickiej, miejscami o charakterze przełomowym (Smocze Gardło powyżej Dusznik Zdroju) z dużym nagromadzeniem cennych stanowisk flory zarodnikowej i naczyniowej oraz siedliskami priorytetowymi. Szata roślinna tych gór należy do piętra regla dolnego (za wyjątkiem najwyższych partii Orlicy i Zielonego Garbu, które przechodzą do piętra regla górnego), lecz została silnie przekształcona przez człowieka i obecnie jest to głównie las świerkowy wprowadzony w miejsce wyciętych lasów bukowo-jodłowych. Wyjątkowo dobrze zachowały się dolnoreglowe zbiorowiska żywnych i ziołoroślowych lasów bukowych w zwartym kompleksie na E stokach opadających do doliny Bystrzycy Dusznickiej między Dusznikami a Zieleńcem. Jest to najlepiej zachowany zwarty kompleks żywnych lasów liściastych w Sudetach środkowych. Lokalnie można spotkać naturalne jaworzyny miesięcznicowe, podgórskie łągi jesionowe. Występują tu również zbiorowiska łąk wilgotnych i świeżych łąk górskich o dużym stopniu naturalności. W obszarach źródłiskowych potoków występują torfowiska niskie. Skład gatunkowy flory ma charakter przejściowy między Sudetami Zachodnimi i Wschodnimi.

4.2. Jakość i znaczenie

6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (płaty bogate florystycznie) Murawy bliźniczkowe są rozproszone na całym obszarze, zwykle w postaci niewielkich powierzchniowo enklaw wśród większych kompleksów łąk (powierzchnia względna została oszacowana na ocenę C). Są to mezofilne i suche podgórskie i górskie murawy bliźniczkowe, wykształcone na ubogich siedliskach i suchych bądź świeżych glebach brunatnych kwaśnych, miejscami na silnie kamienistym i płytkim podłożu. Płaty takich muraw są często bogate florystycznie, szczególnie jeśli są to suche murawy, dotąd rzadko podawane z Sudetów. W płatach dominują trawy: kostrzewa czerwona *Festuca rubra*, bliźniczka psia trawka *Nardus stricta* i mietlica pospolita *Agrostis capillaris*, a w suchszych postaciach także izgrzyca przyziemna *Danthonia decumbens*, natomiast z roślin dwuliściennych charakterystyczną kombinacją gatunków tworzą: dziewięcśił bezłodygowy *Carlina acaulis*, goździk kropkowany *Dianthus deltoides*, krzyżownica zwyczajna *Polygala vulgaris*, macierzanka zwyczajna *Thymus pulegioides*, pięciornik kurze ziele *Potentilla erecta*, jastrzębce *Hieracium* spp. W rejonie Zieleńca i Zimnych Wód występuje arnika górską *Arnica montana*. Reprezentatywność siedliska została oceniona na B. Płatów ubogich florystycznie lub bez gatunków cennych roślin (chronionych, rzadkich regionalnie) nie zaliczono do tego typu siedliska, choć występują one w obszarze znacznie częściej niż płaty bogate florystycznie. Stan zachowania siedliska w obszarze oceniono na ocenę B, powodem tego jest niewłaściwa struktura i funkcja niektórych płatów. Głównym zagrożeniem jest zaprzestanie wypasu, który w przeszłości był głównym czynnikiem warunkującym powstanie

tego typu siedliska i utrzymanie go w dobrym stanie zachowania. Kilkuletnie obserwacje wskazują jednak, że proces zarastania ma dość powolne tempo, w większości przypadków odwracalne. Niektóre płaty w Zieleńcu są zagrożone w związku z realizacją inwestycji narciarskich oraz postępującą ekspansją łubinu trwałego *Lupinus polyphyllus* na skutek naruszenia pokrywy roślinnej. W związku z powyższymi uwarunkowaniami, siedlisku nadano ocenę ogólną B.6430 Ziolorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziolorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*) Niewielkie powierzchniowo płaty siedliska notowane są w formie rozproszonej w całym obszarze w dolinach potoków lub na brzegach lasów i zarośli. Siedlisko reprezentowane jest przez dwa różne podtypy: ziolorośla reglowe i wysokogórskie z gatunkami góorskimi, np. parzydłem leśnym *Aruncus sylvestris*, ciemniącą zieloną *Veratrum lobelianum*, modrzykiem górkim *Cicerbita alpina*, tojadami *Aconitum* spp. oraz znacznie częściej występujące w obszarze nadpotokowe ziolorośla lepiężnikowe z lepiężnikiem różowym *Petasites hybridus*. Ziolorośla wysokogórskie rozwinięte są jedynie fragmentarycznie i występują na niewielkich powierzchniach w rejonie Zieleńca. Natomiast największe powierzchniowo wystąpienia ziolorośli lepiężnikowych znajdują się w dolinie Bystrzycy Dusznickiej między Zieleńcem a Dusznikami-Zdrój na wschodniej granicy obszaru oraz w dolinie potoku Młynówka. Ocena ogólna A, w tym: Reprezentatywność – ocena A z uwagi na ww. uwarunkowania; Powierzchnia względna – ocena C (ocena szacunkowa); Stan zachowania – ocena B, z uwagi na fakt, iż część płatów jest zachowana w stanie właściwym, dla niektórych płatów nad potokami w obrębie miejscowości stan określono jako niewłaściwy z powodu większego udziału ekspansywnych gatunków nitrofilnych ziół lub obecności gatunków obcych lub zaburzonej antropogenicznie powierzchni i niewłaściwych perspektyw ochrony.6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (*Polygono-Trisetion*) Siedlisko występuje na całym obszarze, największe kompleksy łąk znajdują się w rejonie i otoczeniu Zieleńca, Granicznej, Zimnej Wody i Jawornicy. Są to użytkowane ekstensywnie łąki na siedliskach świeżych, niekiedy lekko wilgotnych. Charakteryzuje je duże bogactwo gatunkowe i istotny udział grupy gatunków diagnostycznych dla łąk konietlicowych ze związku *Polygono bistortae-Trisetion flavescens* (konietlica łąkowa *Trisetum flavescens*, rzeżusznik *Halleria Cardaminopsis halleri*, pępawa czarcikęsolistna *Crepis succisifolia*, bodziszek leśny *Geranium sylvaticum*, chaber perukowy *Centaurea pseudophrygia*, dziurawiec czteroboczny *Hypericum maculatum*), a w najwyższych położeniach w rejonie Zieleńca i Granicznej - także gatunków górskich, takich jak np. ciemniątka zielona *Veratrum lobelianum*, jaskier platanolistny *Ranunculus platanifolius*, przy niewielkim udziale lub braku rajgrasu wyniosłego *Arrhenatherum elatius*. W obszarze istnieje prawidłowa mozaika przestrzenna zarówno stanów zachowania siedliska, jak i jego sposobów użytkowania, której efektem jest występowanie różnych postaci siedlisk łąkowych. Umożliwia to występowanie gatunków łąk konietlicowych, dla których sprzyjające jest nieregularne lub sporadyczne użytkowanie kośne (np. gatunki zioloroślowe). Ocena ogólna – A, w tym: Reprezentatywność – ocena A z uwagi na ww. uwarunkowania; Powierzchnia względna – ocena C; Stan zachowania – ocena B; z uwagi na fakt, iż stan zachowania siedliska w obszarze oceniono jako niezadowolający (U1), ale w granicach obszaru występują duże kompleksy zachowane we właściwym stanie. Większość powierzchni siedliska jest trwale użytkowana rolniczo (regularne koszenie, sporadyczny wypas).7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*) Płaty tego siedliska występują w obszarze Góry Orlickie na małych powierzchniach i z nietypową reprezentatywnością (ocena D). Wystąpienia w obszarze nie są istotne dla zachowania regionalnych i krajowych zasobów tego siedliska.7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk Siedlisko występuje głównie w rejonie Zieleńca i Zimnych Wód, w postaci małych powierzchniowo płatów. Związane są z obszarami źródłiskowymi cieków, wysiękami wodnymi (woda ciekająca) i podłożem zasobnym w związku węglanowe. Są to głównie młaki z fitocenozami ze związku *Caricion davallianae* lub *Sphagno warnstorffii-Tomentypnion nitentis*, z udziałem turzycy *Davalla Carex davalliana*, t. żółtej *C. flava*, t. prosowatej *C. panicea*, kozłka dwupiennego *Valeriana dioica*, tłustosza pospolitego *Pinguicula vulgaris*, gnidosza błotnego *Pedicularis palustris*, wełnianki szerokolistnej *Eriophorum latifolium*, stoplamka Fuchsa *Dactylorhiza fuchsii*, z istotnym udziałem mchów brunatnych np. *Campylium stellatum*, *Limprichtia cossonii*, *Tomentypnum nitens*, *Bryum pseudotriquetrum*, *Philonotis fontana*, *Calliergonella cuspidata*, *Fissidens adiantoides*, *Hypnum pratense* i kalcytolerancyjnych torfowców *Sphagnum warnstorffii*, *S. subnitens* i *S. teres*. Odczyn gleby jest obojętny do lekko zasadowego, na dolnych częściach łądyżek mszaków często wytrącają się skorupki trawertynu. Na torfowiskach węglanowych w granicach obszaru stwierdzono ostatnie znane na Dolnym Śląsku stanowiska tłustosza pospolitego *Pinguicula vulgaris*. Ocena ogólna – A, w tym: Reprezentatywność – ocena A (wiele płatów jest typowo wykształconych); Powierzchnia względna – ocena C; Stan zachowania – ocena B, ze względu na dobry stan zachowania, zwłaszcza w porównaniu do stanu zachowania w innych obszarach oraz występowanie

cennych gatunków roślin.8210 Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami (*Potentilletalia caulescentis*) Siedlisko związane jest z naturalnymi odsłonięciami skał obojętnych i zasadowych, z zawartością związków węglanowych (głównie łupki i marmury dolomitowe) – są to zacienione wychodnie skalne, najczęściej wśród lasów liściastych i mieszanych, ale także stare zarośnięte kamieniołomy i odsłonięcia przy szosie. Zbiorowiska z rzędu *Potentilletalia caulescentis* tworzone są przez zanokcice: zieloną *Asplenium viride* (elementem wyróżniającym obszar są bardzo liczne stanowiska tego gatunku, w obszarze znajduje się największa część populacji sudeckiej tego gatunku), paprotnicę kruchą *Cystopteris fragilis*, paprotnika kolczystego *Polystichum aculeatum* (płaty zespołu *Cystopteridetum fragilis*), rzadziej zanokcicę skalną *A. trichomanes* i murową *A. ruta-muraria* (płaty zespołu *Asplenietum trichomano rutaemurariae*), a także bodziszka cuchnącego *Geranium robertianum*. Charakteryzują się znacznym pokryciem i dużym bogactwem gatunkowym mszaków i porostów, np. *Tortella tortuosa*, *Encalypta streptocarpa*, *Mnium stellare*, *Fissidens dubius*, *Neckera crispa*, *Homalothecium sericeum*, *Porella platyphylla*, *Calypogeia* spp., *Collema* sp. W związku z tym reprezentatywność została oceniona jako doskonała (ocena - A). Płaty siedliska występują głównie we wschodniej części obszaru, na zboczach grzbietu głównego Gór Orlickich między Dusznikami a Zieleńcem, natomiast najcenniejsze stanowiska znajdują się na wychodniach skalnych w dolinie górnej Bystrzycy Dusznickiej u ujścia potoku Młynówka (obecnie w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru). Klika stanowisk siedliska stwierdzono w starych kamieniołomach wapienia (Kozia Hala, Zieleniec, kamieniołom pod Orlicą). Ocena ogólna – A, w tym: Reprezentatywność – ocena A; Powierzchnia względna – ocena C; Stan zachowania – ocena A, z uwagi na właściwy stan ochrony (FV) większości płatów, rzadko stwierdzano niewielki udział (pojedyncze osobniki) niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora*.8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacion vandellii* Budowa geologiczna Gór Orlickich powoduje, że znacznie częstsze są wychodnie skał zasadowych (8210) niż krzemianowych. Siedlisko to zajmuje małą powierzchnię (łącznie 0,44 ha), wykształcone jest nietypowo lub w postaci faz inicjalnych rozwoju roślinności mszysto-paprociowej na wychodniach skał kwaśnych (reprezentatywność – ocena D). Jego wystąpienia w obszarze nie są istotne dla zachowania regionalnych i krajowych zasobów. 8310 Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania W obszarze występuje tylko jedna jaskinia Żłota Sztolnia na wschodnich zboczach Orlicy, mająca genezę krasową, w przeszłości silnie przekształcona antropogenicznie (wydobycie), a obecnie znacznie skrócona w wyniku naturalnych procesów (w 2013 roku wejście do jaskini zostało zasypane na skutek naturalnych ruchów osuwiskowych. W roku 2015 staraniem Nadleśnictwa Zdroje i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu wejście zostało ponownie odsłonięte i zabezpieczone przed zasypaniem. Stanowisko to nie jest istotne w skali regionu – ocena reprezentatywności D.9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*) Płaty siedliska występują w obrębie całego obszaru, większe kompleksy i w lepszym stanie zachowania występują na północno-wschodnich zboczach Gór Orlickich między Dusznikami a Zieleńcem. W obszarze występują acydofilne buczyny górskie *Luzulo luzuloidis-Fagetum*, zwykle w typowej postaci, w kilku miejscach na wilgotniejszych siedliskach stwierdzono płat podzespołu paprociowego L.I.-*Fagetum dryopteridetosum*, zwykle w formie przejściowej nawiązującej do buczyn żyznych (np. w rejonie Drogi Ku Szczęściu, na Hutniczej Kopie między Zieleńcem a Lasówką). Drzewostan buduje prawie wyłącznie buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, niekiedy z domieszką jawora *Acer pseudoplatanus* i świerka *Picea*, natomiast w płatach zdegenerowanych większy udział ma świerk pochodzący z nasadzeń. Runo pokrywa zwykle niewielką powierzchnię i przeważają w nim gatunki acidofilne, tj. szczawik zajęczy *Oxalis acetosella*, kosmatka gajowa *Luzula luzuloides*, przęt purpurowy *Prenanthes purpurea*, starzec jajowaty *Senecio ovatus*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium* i inne. O dużym potencjale siedliska świadczą obserwowane wielokrotnie naturalne odnowienie buka. Ze względu na duże powierzchnie i dobry stan zachowania oraz wysoki stopień naturalności siedlisko jest bardzo istotne dla obszaru. Ocena ogólna – B, w tym: Reprezentatywność – ocena A (płaty zwykle są typowo wykształcone); Powierzchnia względna – ocena C; Stan zachowania – ocena B, z uwagi na fakt, iż istotna część płatów charakteryzuje się dużym stopniem naturalności; na obniżenie oceny wpływ mają głównie niewielka ilość martwego drewna oraz obecność gatunku obcego niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora* (jego ekspansja jest słabsza niż w żyznych buczynach z uwagi na mniejszą wilgotność siedliska).9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*) Wystąpienia żyznych buczyn są skoncentrowane w dużym kompleksie leśnym między Dusznikami a Zieleńcem na wschodnich zboczach Gór Orlickich opadających do doliny Bystrzycy Dusznickiej. Związane są z żyznym i zwykle wilgotnym podłożem zasobnym w węglan wapnia. Często żyzne buczyny występują w układzie mozaikowym z płatami buczyn kwaśnych – zwykle w górnych partiach stoków buczyny kwaśne, a w niższych wilgotniejszych partiach buczyny żyzne. W Górach Orlickich występują typowe dla

Sudetów żyzne buczyny z żywcem dziewięciolistnym *Dentario enneaphylli*-Fagetum. Drzewostan buduje głównie buk zwyczajny *Fagus sylvatica* ze znaczącą domieszką jaworu *Acer pseudoplatanus*, wiązu górskiego *Ulmus glabra* i jesionu *Fraxinus* sp. w wilgotnych płatach. Charakterystyczne jest bogate wielogatunkowe runo ze znacznie większym pokrywaniem niż w przypadku buczyn kwaśnych, rosną w nim: żywiec dziewięciolistny *Dentaria enneaphyllos*, żywiec cebulkowy *D. bulbifera*, marzanka wonna *Galium odoratum*, rzeżucha trójlistkowa *Cardamine trifolia*, ciemiężycza zielona *Veratrum lobelianum*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, kokorycz pusta *Corydalis cava*, kokorycz wątła *Corydalis intermedia*, szczyr trwały *Mercurialis perennis*, lilia złotogłów *Lilium martagon*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, kostrzewa leśna *Festuca altissima*, jęczmieniec zwyczajny *Hordelymus europaeus*, a w wilgotnych postaciach facjalnie występuje czosnek niedźwiedzi *Allium ursinum*. O dużym potencjale siedliska świadczy obserwowane wielokrotnie naturalne odnowienie buka. Ze względu na duże powierzchnie i dobry stan zachowania oraz wysoki stopień naturalności siedlisko jest kluczowym przedmiotem ochrony w obszarze. Ocena ogólna - B, w tym: Reprezentatywność – ocena A (płaty siedliska są typowo wykształcone); Powierzchnia względna – ocena C; Stan zachowania - ocena B - obniżona ocena parametru struktury i funkcji spowodowana jest przede wszystkim niewielką ilością martwego drewna oraz obecnością gatunku obcego niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora*.

9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (*Tilio platyphyllos*-*Acerion pseudoplatani*) W Górach Orlickich płaty jaworzyn miesięcznicowych *Lunario-Aceretum pseudoplatani* (podtyp 9180-4 siedliska) występują rzadko na stromych zboczach dolin potoków z aktywnym procesem erozji zboczowej. Większość wystąpień stwierdzono na wschodnich zboczach głównego grzbietu Gór Orlickich między Dusznikami a Zieleńcem, w dolinach m.in. Białego i Wapiennego Potoku, na Koziej Hali oraz na zboczu doliny Klikawy koło Miejskiego Lasku w zachodniej części obszaru. Charakteryzują się drzewostanem liściastym z dominacją jawora *Acer pseudoplatanus* i domieszką innych gatunków (wiąz górski *Ulmus glabra*, buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, jesion *Fraxinus* sp.) oraz ziołoroślowym runem, w którym dominuje miesięcznica trwała *Lunaria rediviva* i występują poza tym: podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, lilia złotogłów *Lilium martagon*, szczyr trwały *Mercurialis perennis*, czerniec gronkowy *Actaea spicata*, zerwa kłosowa *Phyteuma spicatum*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, dzwonek szerokolistny *Campanula latifolia*, paprotnik kolczysty *Polystichum aculeatum*, niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere* i pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*. Wyjątkowo dobrą kondycję i znaczący udział w drzewostanach jaworzyn i żyznych buczyn w obszarze, w porównaniu z obszarami sąsiednimi, mają wiązy górskie. Ocen ogólna – B, w tym: Reprezentatywność – ocena A (płaty siedliska są typowo wykształcone); Powierzchnia względna – ocena C; Stan zachowania - ocena B – ocenę obniżono z uwagi na zniekształcenia drzewostanu zwiększonym udziałem świerka; ponadto niektóre płaty cechują się młodym drzewostanem i pochodzą z naturalnej regeneracji.

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe) Siedlisko występuje w rozproszeniu w dolinach potoków na całym obszarze w postaci pasów podgórnego łągu jesionowego *Carici remotae-Fraxinetum* (podtyp 91E0-5). Drzewostan budują głównie klon jawor *Acer pseudoplatanus* i/lub jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*, a w płatach zdegenerowanych również olcha czarna *Alnus glutinosa* (pochodząca prawie wyłącznie z nasadzeń), niekiedy regeneruje naturalnie olsza szara *Alnus incana* – naturalny składnik olszynek nadrzecznych *Alnetum incanae* na terenach górskich (kilka płatów w dolinie Bystrzycy Dusznickiej). Największe płaty siedliska znajdują się na wschodnich zboczach głównego grzbietu Gór Orlickich między Dusznikami a Zieleńcem, szczególnie w dolinach Białego i Wapiennego Potoku. W związku z tym, reprezentatywność została oceniona jako B (dobra). Poszczególne płaty zachowane są w różnym stanie ochrony: od doskonale zachowanych (FV) łągów przypotokowych z drzewostanem jaworowo-jesionowym w kompleksach lasów liściastych, poprzez zdegenerowane z uwagi na udział olszy czarnej (pochodzącej z nasadzeń lub rzadziej regenerującej się naturalnie) lub gatunków obcych (niecierpki *Impatiens* spp.), aż do wąskich pasów olch czarnych przy samym korycie potoku w obrębie wsi. W związku z tym stan zachowania siedliska w obszarze został oceniony jako dobry (ocena B). Powierzchnia względna – ocena C; ocena ogólna – B.

9410 Górskie bory świerkowe (*Piceion abietis* część - zbiorowiska górskie) Siedlisko występuje na niewielkich powierzchniach na głównym grzbiecie Gór Orlickich. Ze względu na przejściowy charakter między piętrami regla dolnego i górnego, siedlisko występuje tylko w nietypowej postaci, dodatkowo jest bardzo silnie zmienione antropogenicznie w wyniku gospodarki leśnej (kultury świerkowe). Drzewostany te zostały również zniszczone na skutek klęsk ekologicznych. W związku z tym siedlisku nadano następujące oceny: Ocena ogólna – C, w tym: Reprezentatywność – ocena C; Powierzchnia względna – ocena C; Stan zachowania – C.

GATUNKI ZWIERZĄTRYBY 1163 Głowacz białopłetwy *Cottus gobio* Gatunek występuje tylko w dolnym biegu cieków.

Pomimo dobrego stanu zachowania siedlisk (FV) i zagęszczenia populacji przekraczającego 0,01 osobnika/m², udział jego liczebności nie przekracza 0,1% populacji krajowej. W związku z tym gatunek został oceniony jako nieistotny dla obszaru i zaproponowano zmianę oceny populacji na D, co czeka na akceptację przez Komisję Europejską. Wiążące zapisy dotyczące kwalifikacji jako przedmiot ochrony znajdują się w punkcie 3.2. OWADY - MOTYLE 6177 Modraszek teleius Phengaris (Maculinea) teleius Ziemia Kłodzka, w tym region Gór Orlickich, stanowi jeden z ważniejszych obszarów występowania gatunku. Wynika to z obecności licznych łąk z krwiściągiem lekarskim, których poszczególne płyty położone są w niedalekiej odległości od siebie. Ocena ogólna – B, w tym: Populacja – ocena C (szacunkowo poniżej 2% populacji krajowej); Stan zachowania – ocena B (dobry); Izolacja – ocena C (populacja nie jest izolowana). 6179 Modraszek nausitous Phengaris (Maculinea) nausithous Ziemia Kłodzka, w tym region Gór Orlickich, stanowi jeden z ważniejszych obszarów występowania gatunku. Wynika to z obecności licznych łąk z krwiściągiem lekarskim, których poszczególne płyty położone są w niedalekiej odległości od siebie. Ocena ogólna – B, w tym: Populacja – ocena C (szacunkowo poniżej 2% populacji krajowej); Stan zachowania – ocena B (dobry); Izolacja – ocena C (populacja nie jest izolowana). SSAKI - NIETOPERZE 1303 Podkowiec mały *Rhinolophus hipposideros* Gatunek obserwowany był w granicach obszaru tylko raz w Złotej Sztolni (Furmankiewicz i in. 2001), nie potwierdzono jego obecności podczas późniejszych badań. W związku z tym populacja została oceniona jako nieistotna (ocena D) i gatunek nie stanowi przedmiotu ochrony. 1323 Nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii* Po raz pierwszy na terenie obszaru gatunek stwierdzony został podczas inwentaryzacji Nadleśnictwa Zdroje (Kucharska 2007). Podczas prac inwentaryzacyjnych odłowiono karmiącą samicę w pobliżu kapliczki, w miejscowości Jerzykowice Małe, co wskazuje na rozród gatunku w granicach obszaru. Populacja – z uwagi na niewielką liczbę stwierdzeń – została oceniona jako nieistotna dla obszaru (ocena D). 1324 Nocek duży *Myotis myotis* Stan zachowania zimowej populacji gatunku jest niezadowolający (U1) – otwór wlotowy do zimowiska w Złotej Sztolni został udrożniony po zasypaniu, aktualnie wymaga okresowego czyszczenia. Stan zachowania letniej populacji gatunku w obszarze jest trudny do oceny ze względu na brak kolonii rozrodczych tego gatunku w obszarze. W trakcie badań terenowych w 2013 r. odnaleziono dwa nowe schronienia dzienne ncocków dużych (kościół Jana Nepomucena w Lewinie Kłodzkim, stodoła przy domu w Jerzykowicach Małych), gdzie obserwowano pojedyncze osobniki. Podczas badań terenowych przy użyciu detektorów w 5 nowych rejonach zarejestrowano pojedyncze przeloty gatunku. Ponadto odłowiono karmiącą samicę, co potwierdza rozród gatunku w obszarze. Ocena ogólna – C, w tym: Populacja – ocena C (szacunkowo mniej niż 2% populacji krajowej); Stan zachowania – ocena B (z uwagi na wyżej wskazane uwarunkowania); Izolacja - ocena C (populacja nie jest izolowana). GATUNKI ROŚLIN 4094 Goryczuszka czeska *Gentianella bohemica* Skalický Gatunek kluczowy dla obszaru. Uważany jest za endemit Masywu Czeskiego, w Polsce występuje na północno-wschodnich krańcach swojego zasięgu. W kraju obecnie znane są 4 stanowiska, z czego tylko 1 znajduje się w obszarze Natura 2000 Góry Orlickie i jest to największa znana populacja krajowa. Gatunek występuje w wyrobisku starego łomu wapienia koło Zieleńca, siedliskiem jest inicjalna murawa nawiązująca do muraw bliźniczkowych ze związku *Violion caninae* (siedlisko przyrodnicze 6230) (Smoczyk 2011; Smoczyk, Gołąb 2010). W trakcie badań terenowych przeprowadzonych w 2015 (Smoczyk 2015), liczebność goryczuszki w obszarze sięgała 1301 osobników. Liczebność osobników kwitnących podlega dużym fluktuacjom, jednak jest w miarę stabilna, co świadczy o dużym banku nasion w glebie. Usunięcie nalotu świerkowego, które zostało przeprowadzone w 2014 i 2015 roku zwiększyło liczbę miejsc do kiełkowania. Ocen ogólna – A, w tym: Populacja – ocena A, ponieważ w granicach obszaru występuje większość krajowych zasobów gatunku (w 2015 roku było to 90%); Stan zachowania – ocena B (populacja jest liczna, jednak w jej obrębie zachodzi silna ekspansja trzcinnika piaskowego *Calamagrostis epigejos* oraz rozwój nalotu świerkowego obsiewającego się z pobliskiej ściany lasu); Izolacja – ocena B, ponieważ populacja występuje na peryferiach swojego zasięgu. Oceny dla poszczególnych przedmiotów ochrony określono w oparciu o dane zawarte w dokumentacji planu zadań ochronnych Obszaru. W poprzednich wersjach SDF wykazywane było siedlisko przyrodnicze 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*). W trakcie prac terenowych w ramach tworzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 dokonano szczegółowej inwentaryzacji płątów łąk – stwierdzono, że skład gatunkowy tych łąk jest przejściowy między łąkami ze związków *Polygono bistortae*-*Trisetion flavescens* i *Arrhenatherion elatioris*, jednak analiza fitosocjologiczna wykazała, że bardziej zbliżają się one do łąk górskich. W związku z tym płyty siedliska dotąd kwalifikowane do siedliska 6510, zakwalifikowano do typu 6520. – w 2019 Komisja Europejska zaakceptowała usunięcie ich z listy przedmiotów ochrony w obszarze

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
L	D01.02		i
L	B01		i
H	A04.03		i
M	B02.02		i
M	G02.02		i
M	E01.03		i
L	I01		i
L	G01.02		i
M	E01		o
L	D01.01		i
H	A03.03		i
H	K02.01		i
H	K04.01		i
L	C01.04		i
L	F03.01.01		i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

IOP PAN red. 2006-2007 Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 msc, GIOŚ, Warszawa IOP PAN red. 2007 Raport dla Komisji Europejskiej z wdrażania Dyrektywy Siedliskowej w zakresie dotyczącym monitoringu msc., GIOŚ, Warszawa Jakubska A. 2004 Kruszczyk ostroplatkowy *Epipactis leptochila* (Godf.) Godf. nowy gatunek dla flory Dolnego Śląska. *Przyroda Sudetów* 7 9-14 Jakubska A. 2005 Rare autogamous *Epipactis* species (Orchidaceae, Neottieae) in Polish part of Orlickie Mts. (Central Sudety Mts.). *Čas. Slez. Muz. Opava (A)* 54 11-14 Kaplan Z. 1990 Botanická zpráva z putování polskou částí Orlických hor. *Orchis* 9(2) 1-4 Procházka F. 1977 Květena. [in:] Z. Roček (ed.). *Příroda Orlických hor a Podorlicka*. Státní zemědělské nakladatelství, Praha. 337-402 Smoczyk M. 2004 Rzadkie i zagrożone gatunki roślin naczyniowych Gór Bystrzyckich i Orlickich (Sudety Środkowe). *Przyr. Sudetów* 19-28 7 Smoczyk M. 2005 Rzadkie i zagrożone gatunki roślin naczyniowych Gór Bystrzyckich i Orlickich (Sudety Środkowe) – cz. 2. *Przyr. Sudetów* 16-34 8 Smoczyk M. 2011 Raport z inwentaryzacji gatunku wymienionego w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej *4094 *Gentianella bohemica* goryczuszka czeska w roku 2011. Mscr. na zlecenie GDOŚ. Smoczyk M., Jakubska A. 2004 Rozmieszczenie storczykowatych Orchidaceae w polskiej części Gór Orlickich i Pogórza Orlickiego. *Przyr. Sudetów* 41-54 7 Staniaszek M. 2004 Materiały do flory mchów Gór Orlickich (Sudety Środkowe). *Ann. Silesiae* 33 61 Świerkosz K. 2003 Godny ochrony fragment buczyny ziołoroślowej *Aceri-Fagetum* J. Bartsch & M. Bartsch 1940 w Zieleńcu (Góry Bystrzyckie, Sudety Środkowe). *Przyr. Sudetów Zach.* 6 67-72

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL04	62.81				

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL04	Góry Bystrzyckie i Orlickie	*	62.81

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu
Adres:	Polska Tadeusza Kościuszki 82 50-441 Wrocław
Adres e-mail:	sekretariat.wroclaw@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

Tak

Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góry Orlickie PLH020060 (Dz. Urz. Woj. Doln., poz. 2814).

Link: <http://edzienniki.duw.pl/duw/#/legalact/2014/2814/>

Nie, ale jest w przygotowaniu

Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020060

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

Tak Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)